

Щевкун Марина Володимирівна, здобувач
навчально-наукового інституту № 4
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: кандидат юридичних
наук, доцент, завідувач кафедри
конституційного та міжнародного права
Національної академії внутрішніх справ
Калиновський Б. В.

СУЧАСНЕ ТРАКТУВАННЯ ЗМІСТУ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА

В умовах розвитку державності України як демократичної європейської країни питання прав і свобод людини на сьогодні є найважливішим питанням не тільки внутрішньої, але й зовнішньої політики країни. Якою б не була держава, який би режим в ній не панував, – права та свободи людини, її взаємодія з державою завжди мали практичне значення, оскільки без урахування цієї взаємодії не можливо було б встановити в суспільстві порядок.

Права людини є невід’ємні, інакше кажучи, заборонено будь-яке посягання на ці права, вони можуть бути обмежені лише в тій мірі, в якій це необхідно для захисту прав іншої людини. Права людини невідчужувані, іншими словами, людина сама не має права від них відмовитися, бо без цих прав вона вже не є людиною. Права людини належать кожному індивіду, незалежно від належності до громадянства тієї або іншої країни, расової або національної приналежності. Кожна людина є носієм природних, породжених самою природою людини, прав.

Визнання і захист прав людини – головний обов’язок держави. Держава жодною мірою не наділяє індивіда правами, вона лише повинна визнати їх існування. Приймавши Конституцію, Українська держава визнала і узяла під свій захист невід’ємні невідчужувані права людини.

Запровадження єдиної міжнародної системи захисту прав людини стало одним із найважливіших завдань створення після завершення Другої світової війни Організації Об’єднаних Націй. Так з’явився чіткий перелік основних прав людини. Його закріплено в Загальній декларації прав людини, прийнятій ООН 10 грудня 1948 р.

А. Головистівкова і Д. Дмитрієв розрізняють поняття «права» і «свободи», вони відзначають у цих поняттях по-перше – подібність, яка визначається через правову можливість. По-друге, відмінність, яка проявляється в тому, що права свідчать про можливість отримання певних благ, а свободи – про можливість уникнути обмежень з боку держави. Отже, якщо держава закріпила в законі право, то вона бере на себе відповідальність по його забезпеченню. У випадку надання суб'єктам свободи держава бере на себе функції контролю, що індивід не міг використати цю свободу на шкоду іншим особам і самій державі.

Зміст прав людини і громадянина відрізняються один від одного. Права людини випливають із природного права. А права громадянина – із позитивного права. Ці два боки не повинні протиставлятися одне одному. Говорячи про основну задачу конституційно-правового регулювання прав і свобод людини і громадянина, треба визнати ці права і надати з боку держави гарантії дотримання і забезпечити захист.

З урахуванням міжнародно-правових стандартів права і свободи поділяються на особисті права і свободи, політичні, економічні, соціальні, екологічні права, культурні права і свободи.

Однією із гарантій захисту прав і свобод людини є також міжнародний механізм захисту прав людини, до яких долучилася Україна. Важливим кроком у цьому напрямі стала ратифікація 17 липня 1997 року Конвенції про захист прав і основних свобод людини 1950 року. Відтепер громадяни України отримали можливість звертатися щодо захисту своїх порушених прав до Європейського суду з прав людини. До того ж, приєднавшись у 1990 року до Факультативного протоколу Міжнародного пакту про громадянські і політичні права 1966 року, Україна також визнала і компетенцію Комітету ООН з прав людини щодо розгляду індивідуальних скарг громадян України на порушення їх прав та свобод, гарантованих цим пактом.

Як відмічають правники П. М. Рабінович і М. І. Хавронюк, гарантії реалізації конституційних прав та свобод людини і громадянина – це умови та засоби, принципи та норми, які забезпечують здійснення та охорону і захист зазначених прав, є порукою виконання державою та іншими суб'єктами правовідносин тих обов'язків, які покладаються на них з метою реалізації конституційних прав та свобод людини і громадянина [1].

Під правами громадянина розуміють, перш за все, можливість брати участь в управлінні суспільними і державними справами: право на об'єднання в партії і громадські організації, право обирати і бути обраним до органів державної влади України. Право на соціальний захист також в основному належить громадянам України. Очевидно, що Українська держава повинна в першу чергу піклуватися про своїх громадян.

Всі права людини і громадянина рівноцінні і взаємопов'язані, тому однаковою мірою повинні захищатися державою. Неприпустиме нехтування одними правами під приводом реалізації інших прав. Цілісність інституту прав людини і громадянина виражена у Віденській декларації Всесвітньої конференції з прав людини 1993 р.: «Всі права людини універсальні, неподільні, взаємозалежні і взаємопов'язані». Таким чином, всі цивілізовані країни повинні відноситися до прав людини глобально, на справедливій і рівній основі, з однаковим підходом і увагою.

Список використаних джерел

1. Рабінович Петро Мойсєєвич. Права людини і громадянина :навч. посіб. / П.М. Рабінович, М.І. Хавронюк. – Київ : Атіка, 2004. 463 с.